

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

III. Quæ causæ excusent exercentes Opera prohibita diebus Festis?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

probabilior sententia, est media, quæ laborem servilem duarum horarum plùs minùs requirit, & sufficere ait ad notabilem diei partem. atque peccatum mortale constituendum.

26. Rehtë tamen monet citatus Filiucius, considerandam simul esse qualitatem operis atque laboris, & an nulla concurrat necessitas. Nam si labor sit levior, aut aliqua necessitas concurrat, facile etiam quis diutiùs laborans excusabitur à culpa mortali: quod proinde prudentis viri iudicio demetiendum erit. Hinc non facile pauperes faminæ, vel ancillæ, peccati mortalis damnandæ sunt, quæ diebus Festivis aliquot horas infumunt nendo, vel vestes suas aut suarum prolium resarciendo, sive ad fugandum otium atque inutilia colloquia, sive ob paupertatem, & quia diebus ferialibus destituuntur tempore ad talia peragenda opportuno.

Quæ alia
circa hoc
confide-
randa?

QUÆSTIO III.

Quæ causæ excuset exercentes Opera prohibita diebus Festis?

27. **C**ONCL. I. Etsi plures causæ referri soleant, quæ excusare possunt exercentes opera prohibita diebus Festis, ex tamen commodè reducuntur ad necessitatem, & pietatem. Ita desumitur ex cap. ult. de Feriis, ubi prohibentur diebus Festis opera illicita, nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat. Siquidem necessitas non habet legem, c. Quod non est. de Reg. Juris, ibi: *Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.* Pietas etiam excusat exercentes erga pauperes, vel miserabiles personas, opera Misericordiæ; vel præstantes ea, quæ ad Divinum cultum pertinent: nam summam esse rationem, quæ pro Religione facit, textus est l. Sunt personæ. ff. de Religiosis & sumpt. funer. Hinc versus illi:

Quæ gene-
rarim causæ
excusent
exercentes
opera pro-
hibita?

*Non Recto servat legalia Sabbata cultu,
Qui pietatis opus credit in his vetitum.*

28. **C**ONCL. II. Tunc censetur adesse necessitas exercendi opera cæteroquin die Festo prohibita, quando imminet notabile damnum animi, aut corporis, sive proprii, sive alieni, aut bonorum temporalium sive priorum, sive alienorum. Ita Reginaldus lib. 19. num. 50. Navarrus, aliique; quamvis, utrum hic & nunc ejusmodi notabile damnum sit metuendum,
Pru-

Necessitas
quando sic
excuset?

prudētis viri arbitrio dijudicandum sit. Res exemplis fiet clarior.

Corollarium
circa bonum
vitæ.

(b) *Prædicti*
Tract.
2. dist. 2.

n. 25. & seq.
Aliud circa
bona fortunæ.

Sartores
quādo excu-
santur
perficientes
die festo
vestes?

Quid de
præparatio-
ne panni?

Alia corol-
laria.

Molere die
Festo, an
liceat?

29. Sic imprimis laborantes die Festo excusat necessitas imminens propriæ conservationis, vel sustentationis suæ vitæ, aut familiæ: quia lex Ecclesiastica non obligat cum tanto gravamine Fidelium. (b) Hac ratione excusantur pauperes, qui nisi die Festo laborent, nequeunt se sustentare, & hujusmodi.

30. Deinde necessitas, seu imminens notabile damnum in bonis fortunæ, excusat coquentes calcem, aut vitrum die Festo: quia hoc genus operis inchoatum non potest intermitteri absque notabili damno. Similiter excusantur agricolæ tempore messis laborantes, ne segetes amittant ob pluviam: in quo tamen casu, ad cavendum scandalum, consultus est, adhibere consilium Parochi, ac petere dispensationem vel licentiam.

31. Ob eandem rationem excusantur in multis casibus sartores, perficientes vestes die Festo: utputa si illæ debeant inseruire pro ejusmodi Festo; vel si sint vestes sponsi seu sponsæ, proximè nuptias celebrantium; aut vestes lugubres, vel eorum, qui ijs indigent ad servandam decentiam status. Idem censet Bassæus *de Festum III. n. 1.* si sartores timeant aliquod notabile incommodum, vel acerbas reprehensiones, ac injurias ex eo, quod non perfecerint vestes ante Festum. Præparatio autem vestium, quæ fit per scissuram & præparationem panni die Festivo, ex eo excusari potest, quia non est labor servilis: cum propriè competat Magistris, nec habeat adjunctum magnum laborem.

32. Huc accedit necessitas Reipublicæ, utpote cui magis subveniendum est, quàm privatæ. Sic excusantur milites jacientes aggeres die Festo, vel alia servilia opera peragentes pro defensione patriæ. Item necessitas Proximi, nam ob hanc licitum est die Festivo laborare ad extinguendum incendium in domo Proximi, & Chirurgo ad sublevandum infirmum, & hujusmodi.

33. Quæres, an liceat die Festo molere triticum, quando molendinum agitatur aquâ, vel vento? Respondet Bassæus *loc. cit.* affirmativè, atque pro hac sententia allegat Bonacinam, Rodriquez, & alios: quia (inquit) tunc aut nullus, aut exiguus labor intervenit. Verùm seclusâ necessitate, aut speciali alicujus loci consuetudine, hoc passim admittendum non est: idque tum ratione scandali vitandi, tum quia in molendinis non modicus

dicus simul labor servilis intervenit. Unde Bonacina tom. 2. disp. 5. quaest. un. punct. 3. num. 9. ait, si tales molitores notabilem temporis partem in his insument, eos non excusari; nisi id faciant ex necessitate, v. g. ob multitudinem concurrentium ad molen- dinum, quibus satisfacere nequeunt diebus feriatis.

34. Insuper causis, excusantibus exercentes opera prohibi- ta die Festo, communiter addunt Doctores occursum lucri trans- euntis, an excuset? Occursus lucri trans- euntis, an excuset? id est, illius, quod amplius acquiri non poterit, nisi die- bus Festivis talia opera fiant. Et hoc probatur ex Jure Canoni- co, cap. Licet. de Ferijs, ubi Ecclesia, tanquam pia Mater, ex hac ratione diebus Festivis (praeterquam in majoribus anni Solemni- tatibus) indulget piscationem halécum, quae certo duntaxat ani- ni tempore transire solent. Unde ob paritatem rationis idem de piscatione aliorum piscium, certo tantum anni tempore oc- currentium, & de alijs hujusmodi rebus temporalibus, quae cum tempore pereunt, nisi Festivis diebus acquirantur, passim tradunt Doctores.

35. Tandem similia opera diebus Festivis praestari solita ex- cusat legitima consuetudo, sive generalis, sive specialis quorun- dam locorum, quae scitur, & toleratur à Prælati Ecclesiasticis. Ratio est: quia prohibitio talium operum die Festo fuit introdu- cta solo Jure Ecclesiastico; ergo nihil obstat, eam tolli rationabi- li & legitime praescripta consuetudine contraria: cum generali- ter hujusmodi consuetudo deroget Juri positivo humano, cap. ult. de Consuetud. Sic in pluribus locis Pistores consueverunt pinse- re panem, & Cerevisiarj incipere praxaturam cerevisiae à vespe- ris diei Festi: Mercatores etiam in Nundinis solent per aliquam diei partem exercere publicum mercatum.

Q U A E S T I O I V.

Quae sit obligatio audiendi Missam diebus Fests?

36. **C**ONCL. I. Extat grave Praeceptum Ecclesiasticum, re- verenter audiendi Missam diebus Dominicis, Festivif. Extat Prae- ceptum de Missa reve- renter au- dienda die- bus Festivis, que. Patet hoc ex can. Missas. de consec. dist. 1. Et licet ibidem soli Saeculares nominentur, tamen ex communi consue- tudine, quae est optima legum interpres, sub dicto Praecepto etiam comprehenduntur Clerici, & Sacerdotes non celebrantes: quam- vis hi, si dictis diebus celebrent, hoc ipso & quidem eminenter, Missam audire censeantur. Id ipsum liquet ex can. Omnes fideles. de consec. dist. 1.

M m m m

37. CON-